

A close-up photograph of a man and a young boy reading a book together. The man, on the left, is wearing a light-colored, ribbed zip-up sweater and has a beard. The boy, on the right, is wearing a blue and brown striped sweater. They are both looking down at an open book. The man's hand is pointing at a page in the book. The background is plain white.

Mestna knjižnica Ljubljana

BRATI OTROKU

Zakaj?

S poslušanjem zgodb se otrok uči novih besed in bogati besedni zaklad. Uči se knjižnega jezika in spoznava, da za sporazumevanje uporabljamo tako pogovorni kot knjižni jezik. Iz knjig pridobiva znanje o okolju, ki ga obkroža, o ljudeh in njihovi kulturi, naravi, zgodovini ter drugem. Ta znanja potrebuje, da bolje razume svet okoli sebe ter se v njem lažje znajde.

Koliko?

Trajanje branja je treba prilagoditi posameznemu otroku. Nekateri lahko sledijo branju daljši čas, drugi tega ne zmorejo. Pomembno je, da je poslušanje branja za otroka prijetno doživetje. Če otrok še ne mara, da mu beremo, ga ne silimo k poslušanju.

Kako?

Starši in drugi družinski člani večkrat mislijo, da niso dovolj dobri bralci za glasno branje otrokom. Lahko berejo tako kot znajo. Otrok jih sprejema celostno kot svoje prve učitelje. Starši so si do otrokovega rojstva pridobili določeno znanje in izkušnje, le to jim zadošča za obravnavo vsebin otroških knjig. Starši najbolje poznajo svojega otroka, z njim so čustveno povezani in ga imajo radi. To so njihove prednosti pri ustvarjanju bralnih navad pri otroku.

S poslušanjem zgodb se otrok uči novih besed in bog

Kaj?

Otroku beremo tisto, kar rad posluša: zgodbe, pravljice, pesmice, uganke, knjige o naravi, tehniki, zgodovini, vesolju. Pri izbiri čtiva se prilagajamo otrokovi starosti, sposobnostim in interesom; enako stari otroci se lahko zelo razlikujejo po tem, kaj radi poslušajo.

Kdaj začeti?

Nikoli ni prepozno in nikoli ni prezgodaj. Že majhnemu otroku kažemo knjige s slikami posameznih predmetov, živali, rastlin. Ko bomo poimenovali sliko, se bo otrok odzval po svoje, z gruljenjem in s ponavljanjem. Z otrokovim odraščanjem bo naraščala zahtevnost vsebin.

Kako izbirati knjige?

Otroci se razlikujejo po tem, kaj radi poslušajo. Dobro je spodbujati interes za različne knjige, obenem pa tudi prisluhniti otrokovim željam. Primeren vir obveščanja o otroški književnosti so sorodniki in znanci, ki imajo enako stare otroke, vzgojitelji, učitelji in knjižničarji na otroških oddelkih knjižnic.

Nikoli ni prepozno in nikoli ni prezgodaj.

gati besedni zaklad.

Kaj otrok ob branju spoznava?

Med poslušanjem branja otrok spozna, da so besede sestavljene iz glasov in da ima vsak glas svoj znak (črko). Ugotovi, da pišemo od leve proti desni in od zgoraj navzdol. Opazi, da uporabljamo različne vrste črk ter številke. Postopoma se začne zavedati, da je pisanje prevod ustnega govora v pisno obliko. Ta spoznanja mu bodo olajšala pot v svet pismenosti.

Kako branje vpliva na čustvovanje?

V vsebini otroških zgodb se dogodki običajno prepletajo s čustvi glavnega junaka, s katerim se otrok rad poistoveti. Otrok se lahko ob izkušnjah knjižnih junakov uči prepoznavati čustva, jih izražati, predelovati in obvladovati. Pri izbiri knjig je treba upoštevati otrokovo razvojno starost in pretekle izkušnje.

Kaj starši spoznajo ob branju?

Med branjem starši predvsem spoznavamo svojega otroka, njegove interese, razmišljanje, čustva. Branje otroku ni samo priložnost, da ga marsikaj naučimo, temveč se tudi starši sami veliko naučimo. O skupnem znanju se z otrokom lahko pogovarjamo.

Kaj zgodbe otrokom lažje povedo kot starši?

V knjigah so zajete zgodbe o svetu in življenju, tudi občutljive vsebine, kot so smrt, ločitev, rojstvo, posvojitve in strah. Knjiga je z vsebino, o kateri se želimo pogovoriti z otrokom, lahko podlaga ali uvod v pogovor o občutljivi temi. V vsebine so vtakane tudi vrednote, ki jih ob ustrezni vsebini lažje približamo otroku.

Kaj lahko še počnemo ob branju?

Pomembno je, da se z otrokom o prebranem tudi pogovorimo. Zastavimo lahko vprašanja »kako?« in »zakaj?«. Na ta način preverjamo, ali sledi branju in kako razume prebrano. Pogovor bo otroka spodbudil k razmišljanju o vsebini, primerjavi različnih mnenj. Otroka postopoma navajamo, da si ustvarja lastno mnenje in kritičen odnos do vsebine.

Knjiga ali televizija?

Oboje. Televizija predvaja veliko otrokom primernih oddaj, ki mu lahko pokažejo več kot knjiga. Niso pa vse oddaje primerne za otroke. Če otrok gleda oddaje, ki jih ne razume, ga navajamo na pasivno porabo časa. Pomembno je, da odrasli izberemo za otroka ustrezen program, da se pogovorimo (med in) po oddaji in preverimo, ali je otrok razumel, kar smo si ogledali. Smotrno gledanje televizije je prav tako koristno za otrokov razvoj kot branje.

Učnjah knjižnih junakov uči prepoznavati čustva.

Kaj namesto branja?

Po svetu in pri nas odraste veliko otrok brez otroških knjig in brez branja. Nekateri otroci ne marajo poslušati, ko jim berejo, nekateri starši ne berejo radi. Odraščanje s knjigo je le ena od poti v življenje. Starši lahko branje nadomestimo s pogovarjanjem in pripovedovanjem. Z otrokom se lahko pogovarjamo o vsakdanjih dogodkih, pripovedujemo zgodbe iz svojega otroštva, družinske zgodbe, ki gredo iz roda v rod, otrok nam lahko pripoveduje o svojih ali skupnih dnevnikih dogodkih. Otrok se bo naučil izbirati vsebine, ločiti bistveno od manj bistvenega, ob tem bo spoznal, da isto zgodbo lahko povemo na različne načine. Med pogovorom se lahko igrate besedne igre: besede z enako začetnico, besede za živali, rastline, osebna imena, besede, ki se rimajo (npr.: kos-nos). Pogovarjanje bo postalo navada, ki vas bo zbliževala in bo dragocena oblika spoznavanja v vseh letih skupnega življenja.

Branje lahko nadomestimo s pogovarjanjem.

Dr. Livija Knaflič, avtorica besedila v tej zgibanki, se kot psihologinja ukvarja s svetovanjem na področju razvoja jezika, govora in opismenjevanja otrok. Dolgoletne izkušnje je pridobivala v Svetovalnem centru v Ljubljani, na Andragoškem centru Slovenije pa je vodila programe družinske pismenosti.

Prva pomoč pri izbiri knjig

Zlata hruška

je znak kakovosti otroških in mladinskih knjig, s katerim so v naših knjižnicah opremljene vse tiste knjige, ki po našem mnenju izpolnjujejo pogoje za kvalitetno otroško in mladinsko knjigo. Vrednote-nja so namenjena staršem, vzgojiteljem, učiteljem in založnikom.

Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig

pripravljamo vsako leto in je nepogrešljiv pri strokovnem delu, knjižnični vzgoji in v pomoč pri naročanju knjig za knjižnice. Namenjen je tudi posameznikom, ki jim ni vseeno, kaj njihovi otroci berejo.

Ustanoviteljica javnega zavoda Mestna knjižnica Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

